

فرمت ارسال خلاصه فرآیندها

۱- عنوان فرآیند:

ارتقای کیفیت مورنینگ ریپورت دانشجویان پزشکی با تکیه بر پزشکی مبتنی بر شواهد

۲- صاحبان فرآیند و همکاران:

دکتر حمید واحدی، عضو هیأت علمی گروه بالینی، معاون آموزشی دانشگاه

دکتر محمدباقر سهرابی، پزشک عمومی، مدیر امور آموزشی

ربابه زروج حسینی، کارشناس ارشد آموزش پزشکی و عضو گروه پرستاری

دکتر پونه ذوالفقاری، پزشک عمومی

مرجان دشتی پور، کارشناس مامایی

دکتر رضا چمن، عضو هیأت علمی گروه علوم پایه

مهشید غلامی طارمسری، کارشناس مسئول آموزش دانشکده پزشکی

دکتر منیره عامریان، عضو هیأت علمی گروه بالینی

الهه یحیائی، کارشناس آموزش

۳- محل اجرای فرآیند:

مرکز آموزشی درمانی امام حسین(ع) شاهرود

۴- نام دانشگاه:

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی شاهرود

۵- گروه فرآیندی:

دانشجویان گروه بالینی پزشکی و علوم پزشکی

۶- تاریخ اجراء (مدت اجرای فرآیند):

از ابتدای سال ۹۱ و ادامه دارد

۷- مقدمه و بیان مسئله: (بیان اهمیت، ضرورت و کاربرد انجام فرآیند براساس نیاز سنجیهای انجام شده)

پزشکی آمیزه ای از دانش و هنر است که نیاز به تمرین برای بدست آوردن اطلاعات علمی به شیوه های مختلف دارد. مهمترین قسمت این آموزش استفاده از اطلاعات معتبر علمی و تجربه اساتید مجرب و توانمند است که به صورت مداوم و منظم به عنوان یک راهنمای هوشمند، از دانشجویان مراقبت نموده و اطلاعات آنان را پایش و در صورت وجود مشکل، اصلاح مینماید. جهت نیل به این هدف لازم است که علاوه بر به روز بودن اطلاعات علمی اساتید، از روشهای نوین آموزش مثل پزشکی مبتنی بر شواهد هم استفاده شود.

پزشکی مبتنی بر شواهد برای اولین بار توسط دیوید ساکت و همکاران وی در دانشگاه مک ماستر کانادا در دهه ۹۰ معرفی و تعریف آن را چنین بیان نمودند: تلفیق بهترین شواهد بدست آمده از تحقیق با مهارتهای کلینیکی و ارزشهای بیمار. بنابر این پزشکی مبتنی بر شواهد، تلاش برای بالا بردن کیفیت اطلاعاتی است که بر مبنای آنها می توان در مورد مراقبتهای بهداشتی و درمانی به یک تصمیم گیری دست یافت. این موضوع به پزشکان کمک می کند تا از پذیرش اطلاعات بیش از حد و اضافی امتناع ورزند، و بدین ترتیب بتوانند مفیدترین اطلاعات را یافته و از آنها استفاده کنند.

طبابت مبتنی بر شواهد به مفهوم حل یک مشکل بالینی به بهترین نحو ممکن بوده بطوری که بیمار بیشترین منفعت را از آن ببرد که در این خصوص دو دیدگاه وجود دارد، یکی مبتنی بر تجربه قبلی و بیشتر بر مشاهدات بالینی پزشک استوار بوده و دیگری مستندگر بوده و نتایج حاصل از پژوهش های علمی و امکانات جدید آموزشی را برای حل مشکلات بیماران به کار میبرد. به عبارت دیگر طبابت مبتنی بر شواهد دیدگاهی است که ضمن احترام به تجربه یک طبیب، پیشنهاد میکند که این تجربه بایستی با آخرین شواهد و یا مستندات علمی موجود، در جهت ارزشها و خواستههای بیماران تلفیق شود. در رشته پزشکی داشتن اطلاعات علمی، تجربه کافی و قدرت تصمیم گیری بر بالین بیمار از ارکان اصلی موفقیت یک پزشک بوده و دانشجویان و بویژه اینترنهای پزشکی با انجام کشیک های شبانه روزی در مراکز درمانی و حضور بر بالین بیمار در تمام ساعات شبانه روز کسب و تمرین این مهارت ها را می آموزند. آموزش پزشکی زمانی کامل و جامع میشود که دانشجو پس از یک شب کشیک و حضور بر بالین بیماران، کلیه اقدامات انجام داده و نداده را برای اساتید خود مطرح نموده و راهنمایی های لازم را از آنها کسب نمایند. این مسئله به بهترین وجه در برنامه های مورنینگ صبحگاهی اجرا میشود که پس از بیان شرح حال بیمار،

اقدامات انجام شده، تشخیص های افتراقی و تشخیص نهایی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفته و در صورت وجود ابهام و یا اشکال در برنامه کاری اینترن کشیک، با توضیح کامل اساتید حاضر، این موارد مرتفع خواهد شد. در این جلسات، در بعضی مواقع اساتید از شیوه سنتی جهت آموزش دانشجویان و رفع اشکالات آنان استفاده مینمایند که گاه جامع و کافی نبوده و استفاده از شیوه های جدید آموزشی بخصوص استفاده از پزشکی مبتنی بر شواهد بویژه مستندات بصورت اینترنتی میتواند این کمبود را جبران نماید. امروزه با توجه به سایت های علمی معتبر بویژه up to date و آسانی دسترسی و جامعیت آن، امکان دسترسی به کلیه اطلاعات آسان شده است. در این نوع آموزش، دانشجو در تعامل با استاد، مفاهیم آموخته شده را به صورت کلاسیک و با آخرین نتایج تحقیقات و اطلاعات، کسب نموده و جدیدترین مطالب را می آموزد. اهمیت آموزش نکات علمی دانشجویان پزشکی به خصوص در مورد بیماران که در شب قبل به صورت اورژانس بستری شده اند، داشتن این منبع علمی غنی از اطلاعات را دو چندان نموده است. این تحقیق و فرایند جهت بررسی میزان تاثیر استفاده از پزشکی مبتنی بر شواهد بخصوص استفاده از منابع الکترونیکی در جلسات مورنینگ ریپورت تهیه و اجرا شده است.

۸- هدف کلی و اهداف اختصاصی:

هدف کلی:

بهبود و ارتقای کیفیت مورنینگ ریپورت دانشجویان پزشکی با تکیه بر پزشکی مبتنی بر شواهد

اهداف اختصاصی:

۱. دانشجویان به صورت فعالانه در مورنینگ ریپورت حضور پیدا نمایند.

۲. کیفیت گزارش صبحگاهی دانشجویان پزشکی براساس شواهد علمی انجام گیرد.

۳. اساتید با انگیزه بیشتر در مورنینگ ریپورت حضور پیدا نمایند.

۴. آموزش فعالانه در مورنینگ ریپورت انجام شود.

۹- روش اجراء:

به منظور درک نیازها و انتظارات دانشجویان پزشکی از برگزاری مورنینگ ریپورت و شناخت مشکلات از دیدگاه آنان جهت اصلاح فرایند گزارش صبحگاهی با تکیه و استفاده از پزشکی مبتنی بر شواهد بویژه استفاده از منابع الکترونیکی، در ابتدا از کلیه دانشجویان، به ویژه اینترنهای پزشکی نظر سنجی صورت گرفته و سپس یک جلسه

بحث گروهی متمرکز (Focus Group Discussion) با حضور کلیه مدیران گروه ها و دانشجویان پزشکی برگزار

گردید. بعد از تعیین مشکلات مورنینگ ریپورت، با استفاده از موارد ذیل مورنینگ ریپورت ها برگزار شد :

۱. استفاده از مستندات و شواهد علمی در ارتباط با بیماریها

۲. مدیریت زمان صحیح جلسه مورنینگ و ادامه بحث بر اساس تجربیات قبلی اساتید

۳. آموزش صحیح دانشجویان و بخصوص اینترنها در چگونگی معرفی بیماران

۴. حضور یک استاد آشنای به EBM و PBL جهت کنترل بحث های علمی در زمان مورنینگ

۵. استفاده امکانات آموزشی نوین مثل امکانات استفاده از اینترنت

۶. حضور فعال و منظم برخی از اساتید در جلسات مورنینگ

برای برگزاری هر چه بهتر مورنینگ ریپورت از رویکرد اقدام پژوهی (Action Research) نیز استفاده گردید.

رویکرد اقدام پژوهی شامل ۴ مرحله اساسی برنامه ریزی، اجرا و عمل، ارزشیابی و اقدامات اصلاحی می باشد به

طوریکه پس از جمع آوری داده ها به روش بحث گروهی متمرکز و شناخت مشکلات فرا روی دانشجویان، تیمی

مرکب از دبیر شورای بالینی، مدیران گروه ها، مدیر آموزش و تعدادی از دانشجویان پزشکی ورودی های مختلف

تشکیل و برنامه مدونی برای اصلاح روند برگزاری مورنینگ ریپورت تدوین گردید. طبق برنامه ریزی به عمل آمده،

نحوی عمل و روند اجرای برنامه تنظیم شده در مراحل مختلف اجرا، مورد بازبینی و ارزشیابی قرار گرفته و با توجه

به مشکلات پیش آمده در حین اجرا و پس از انعکاس به اعضای تیم ارتقاء و هم فکری با آنها، اقدامات لازم برای

اصلاح فرایند و برطرف کردن مشکلات انجام گرفت. در این خصوص در ابتدا برای اساتید کلاس فشرده ای از

پزشکی مبتنی بر شواهد گذاشته شده و سپس از تمامی آنان خواسته شد جلسات مورنینگ ریپورت را به این

صورت اجرا نمایند. همچنین دانشجویان پزشکی و بخصوص اینترنها نیز بصورت کامل توجیه شده و چگونگی

برگزاری این جلسات برای آنان توضیح داده شد. طبق هماهنگی های انجام شده با ریاست و مسئولین IT مرکز

آموزشی درمانی امام حسین(ع)، امکانات استفاده از خط پرسرعت اینترنت برای سالن مورنینگ آماده گردیده و

امکانات لازم فنی برای این کار تهیه گردید. همچنین در مرحله اول از کلیه دانشجویان خواسته شد تا رایانه های

شخصی خود را در هنگام برگزاری مورنینگ به همراه آورده تا از اینترنت استفاده نمایند.

۱۰- نتایج: پیامدهای اجرا و محصول یا برون‌دادهای فرآیند:

استفاده بیشتر از مهارت های نوین آموزشی، حضور بیشتر و فعال اساتید در مورنینگ ریپورت ها، حضور فعال دانشجویان، آموزش دانشجو محور، تاکید آموزش بر پزشکی مبتنی بر شواهد، نظارت بیشتر مسئولین آموزشی بر روند برگزاری جلسات مورنینگ و تهیه بروشورهای آموزشی مربوطه از مهم ترین دستاوردها بود.

۱۱- سطح اثرگذاری (دانشگاه ، کشوری ، بین المللی):

فعالیت انجام شده در جلسه مورنینگ ریپورت برای اولین بار در سطح بیمارستان، دانشکده پزشکی و دانشگاه علوم پزشکی شاهرود و با استفاده از رویکرد اقدام پژوهی و با تکیه بر شواهد برای ارتقای سطح کیفی جلسات مورنینگ ریپورت برای دانشجویان پزشکی اجرا شده است.

اجرای روش فوق از ابتدای سال ۹۱ شروع شده و در حال حاضر با موفقیت در حال اجرا می باشد.

۱۲- انطباق سیاست های بالادستی (فرآیند تا چه حد کشور را با هدف مرجعیت علمی در منطقه نزدیک می کند).

با هدف مرجعیت علمی کشور در منطقه، ارتقای دیدگاه دانشجویان در بررسی منطقی بیماریها و تولید علم ارتباط مستقیم دارد.

۱۳- نتیجه گیری شامل چالش ها و مشکلات اجرایی فرآیند:

ارزیابی های انجام شده بلافاصله پس از شروع طرح به صورت منظم و تقریباً ماهانه صورت گرفته و با توجه به نتایج مکتسبه از جمع بندی نظرات دانشجویان و اساتید، اصلاحات لازم در هر زمان اعمال گردیده است. این ارزیابی های در مقاطع انجام شده نشان دهنده رضایتمندی بیش از ۸۵ درصدی دانشجویان گردیده که امید است در مراحل بعدی این میزان به ۱۰۰ درصد ارتقا پیدا نماید. ارتقای فرایند کیفیت جلسات مورنینگ ریپورت در طول ترم جاری نیز ادامه یافته و نتایج نهایی آن با برگزاری بحث گروهی متمرکز در پایان سال ۹۱، از دیدگاه دانشجویان و اساتید مورد بررسی قرار خواهد گرفت. لازم به ذکر است به دلیل عدم تطابق برخی از اساتید با شیوه جدید آموزش، مشکلات فنی در استفاده از خطوط پرسرعت اینترنت در بیمارستان که گاهاً اتفاق می افتد، عدم دسترسی به برخی از سایت های معتبر علمی، گاهاً شاهد چالش هایی در این زمینه از طرف دانشجویان و اساتید بوده که امید است با صبر و حوصله آنان و ارتقای امکانات فنی این مشکلات نیز مرتفع گردد.

۱۴- معرفی فرآیند در نشریات علمی یا ارائه کار در مجامع علمی:

فرایند فوق برای تعدادی از نشریات معتبر آموزش پزشکی کشور ارسال شده و در حال گرفتن پذیرش می باشد.

۱۵- تأییدیه های مربوطه و ارزشیابی فرآیند:

مستندات مربوط به جلسات بحث گروهی با دانشجویان

مستندات مربوط به جلسات نظرسنجی از دانشجویان

مستندات برگزاری کلاسهای توجیهی آموزشی برای اساتید

۱۶- قابلیت تعمیم و اجراء در سایر مراکز آموزشی

این طرح به سادگی و با حداقل امکانات قابل انجام در تمام مراکز آموزشی درمانی بوده و با آموزش اولیه اساتید و توجیه کامل آنها، می توان از این شیوه جهت پردازش بهتر مباحث گزارش صبحگاهی استفاده کرد.

۱۷- استمرار (استمرار اجرای فرآیند در برنامه های جاری آموزشی)

با توجه به نتایج حاصله و نظر بسیار مثبت دانشجویان و استقبال آنها، امید است این برنامه با جدیت بیشتر در سالهای آینده همچنان به کار خود ادامه داده و اساتید زیادی در آن شرکت نمایند.